

národní
úložiště
šedé
literatury

Metodika pro zpracování plánové dokumentace

Fencl, Petr
2015

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-253606>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 06.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Národní zemědělské muzeum Praha

Kostelní 44, 170 00 Praha 7

Petr Fencel

METODIKA PRO ZPRACOVÁNÍ PLÁNOVÉ DOKUMENTACE

metodický postup

ISBN 978-80-86874-69-2

2015

1

Výstup byl zpracován v rámci řešení projektu výzkumu a vývoje Ministerstva kultury ČR Program Národní a kulturní identity (NAKI) DF13P01OVV003: Zahradně-architektonická tvorba v kontextu realizace cílů národního obrození během 1. Československé republiky, který naplňuje tematické priority TP 1.1 a TP 1.4.

OBSAH

Úvod – cíl

Popis uplatnění Certifikované metodiky

- 1. Pojmy všeobecné**
- 2. Výchozí stav plánové dokumentace**
- 3. Technické parametry plánové dokumentace, její stav a poškození před zpracováním**
- 4. Cíl a časový horizont zpracování**
- 5. Metody zvolené pro konzervaci plánů před digitalizací**
- 6. Konzervace plánové dokumentace**
- 7. Systemizace plánové dokumentace**
- 8. Digitalizace plánů + zpracování dat**
- 9. Uložení plánové dokumentace a její zpřístupnění**

Literatura

Úvod - cíl

Předkládaná metodika řeší jasně definovaný úkol - zpracování plánové dokumentace v daném objemu počtu kusů ve vymezeném časovém prostoru a za limitovaných finančních prostředků. Protože se jedná z 94% o plány na pauzovacích papírech, můžeme celý proces zpracování pojmout jako zpracování matričního archivu a jeho poslední kontakt s polygrafickým zařízením - tedy se skenerem.

Metodika si klade za cíl popsat zpracování od sběru matic až po jejich konečné uložení v archivu. Uvažování při stanovení postupu prací a v rozhodovacím procesu je velmi důležitá pro komplexnost řešení. Příklad: Obvyklé uložení archiválií na pauze je jednotlivě v papírovém obalu / kapse / s popisem a identifikačním číslem na papírovém obalu. V našem případě pro 6500 formátů potřebuji 6500 listů papíru dostatečného formátu např. 70g/m². Toto množství jsou dvě palety papíru o výšce cca 80 cm. To znamená 1.6 m materiálu na výšku. Při přeložení, aby byla vytvořena kapsa, je to již 3.2 m. při vložení matrice a uložení bez svázání v paletě se dostáváme na trojnásobek - tedy na téměř 10 m materiálu na výšku. Když započteme uložení v deskách pro přepravu a manipulaci a dále kapacitu zásuvek ve skříních jsme takřka na 100 metrech, které nemáme a musíme tedy zvolit jiné řešení.

Slova autora: *„Při zpracování této metodiky jsem se nevěnoval, ve smyslu citací a odkazů, zásadám obecně platným a uvedeným v jiných metodikách oborů muzejnictví a archivnictví. Jsou samozřejmě velice dobrým předpisem a vodítkem pro práci v oboru, ale mnohdy na úrovni zbožných přání vzhledem k personálnímu a finančnímu zajištění. Nedostalo se mi muzejního ani konzervátorského vzdělání, nicméně jsem vedl 15 let polygrafické pracoviště, které zajišťovalo tisk lesnických map pro celou Českou republiku v souvislém zobrazení. Součástí tohoto pracoviště byl rozsáhlý archiv / pro ilustraci 260 mapových trezorů a 24 speciálních matričních trezorů Hirschmann /. Při povodních v roce 1997 jsme měli zatopený matriční archiv v Olomouci a řešili jsme úspěšně záchranu matic na pauzovacích papírech. Posledních 20 let provádím historické průzkumy starých lesních map a jejich digitalizaci ve všech archívech ČR. Tato práce je v podstatě sanačním restaurováním starých map, na jejichž restaurování nejsou lidské a finanční zdroje. Myslím, že mám dostatek zkušeností pro tuto práci a pro zpracování této metodiky.*

Abych předešel kritice, že v této metodice nejsou řešeny technické parametry typu rozsahu teploty a vlhkosti v místě uložení, aciditu materiálů a podobně, vycházím z reálných podmínek, které máme při zpracování projektu. Pokud v budoucnosti bude pro uložení plánů klimatizovaný prostor, potom bude možné podle jiné metodiky např. technické parametry teploty a vlhkosti. V daném okamžiku považuji za důležitější parametry pro výrobu desek pro uložení plánů a jejich množství, tak aby nedocházelo při manipulaci k boření desek a dalšímu poškození dokumentace.“

Popis uplatnění Certifikované metodiky

Podle této metodiky bude zpracována plánová dokumentace v Národním zemědělském muzeu Praha a lze ji úspěšně použít pro záchranu a další použití např. stavebních a jiných plánů v archivech NPÚ, stavebních úřadů, hydrometeorologických archivů a archivů povodí, kde jsou tyto materiály na pauzovacích papírech uloženy a jsou stále používány pro ověření technických situací.

1. Pojmy všeobecné

konzervace je společné označení pro konzervaci preventivní i sanační a pro restaurování i sanační restaurování. Zahrnuje veškerou péči o zpracovávané materiály. Nedílnou součástí konzervace je průzkum.

objekt zahradního plánu je konkrétní lokalita, místo, park, zahrada, okolí domu, okolí kostela, hřbitov, hrob a další, které jsou objednatelem, nebo zadavatelem zahradní úpravy jasně definovány. K objektu se mohou vztahovat různé části, nebo detaily plánu - viz. plánová dokumentace.

pauzovací papír - též transparentní papír nebo pauza, pauzák. Pro materiál na kterém je vyhotovena plánová dokumentace nebo technické výkresy je vhodné používat termín pauzovací papír, protože existují i nízké gramáže transparentních papírů, nebo papír s nevhodnou povrchovou úpravou, na které kreslit a rýsovat nejde.

plánová dokumentace je soubor všech podkladových a návrhových plánů, mnohdy doplněných o projekt vily, nebo obytného domu. Součástí dokumentace je v některých případech soupis sadebního materiálu, korespondence s objednatelem apod. Podkladové plány mohou být od jiných autorů, např. geometrů nebo výstupy veřejného mapového díla např. katastrální mapa.

sanační konzervace je soubor opatření a konzervačních zásahů, které zabrání dalšímu poškození a v našem případě umožní bezpečnou digitalizaci plánové dokumentace.

zahradní plány jsou návrhy zahradních, parkových a sadových úprav, návrhy rozšíření zahrad, parků, hřbitovů a návrhy na založení nových objektů tzv. na zelené louce. Zahradní plány jsou také návrhy a úpravy speciálních formátů, jakou jsou alpina, rosaria, perenové záhony, a drobné zahradní stavby jako pergoly, jezírka, ploty, zahradní komunikace a chodníky.

2. Výchozí stav plánové dokumentace

Pro digitální zpracování byly vybrány dosud nezpracované plány zahradních architektů, které se různým typem akvizic dostaly zhruba v polovině 20. století do Národního zemědělského muzea Praha. Některé plány byly evidovány v přírůstkových knihách, některé byly uloženy jen do depotů a nebyly dále zpracovány. Jednalo se především o zahradní plány architektů Františka Thomayera, Josefa Kumpána, Josefa Minibergera, Ladislava Šustáčka a v zanedbatelném počtu plány dalších architektů. V roce 2012 bylo zahájeno jednání o získání zahradních plánů architekta Josefa Vaňka, které se na první pohled jevily jako zpracovaná pozůstalost celoživotního díla bez podrobnějšího zkoumání stavu dochovaných plánů.

Plánová dokumentace byla uložena na pobočkách NZM ve Valticích a na zámku Kačina v nevyhovujících podmínkách, pouze s částečnou evidencí a takřka badatelsky nepřístupná, nebo jen s velkým rizikem dalšího poškození při manipulaci v rámci badatelské činnosti. Podle neúplných údajů bylo takto v NZM uloženo 400 ks plánů Františka Thomayera, 650 ks plánů Josefa Minibergera, 1000 plánů Josefa Kumpána a 40 ks plánů Ladislava Šustáčka. Celkem zhruba 2500 plánů včetně stavebních plánů některých objektů, u nichž byly zahrady projektovány. U Josefa Vaňka byl předpoklad počtu plánů podle knihy plánů 4500 ks včetně prezentačních plánů pro výstavy. Celkový počet plánů pro zpracování byl cca 7000 ks.

Nabízí se otázka, proč zahradní plány byly v NZM dlouhá léta uloženy v nevyhovujících podmínkách a nebyly zpracovány a zpřístupněny. Vzhledem k politické situaci v druhé polovině 20. století a k nedostatečnému personálnímu obsazení v muzea byla tato plánová dokumentace továrnických vil a zahrad na okraji zájmu a jen díky muzejním zásadám se zachovala, aby mohla být v jiných časech zpracována. Obdobně tomu bylo i při znárodnění závodů Josefa Vaňka, kdy byla dokumentace vyhozena na zahradu a jen díky zájmu rodiny se dochovala dodnes.

Po roce 2000 se kromě studentů zahradnických škol, začaly o zahradní plány zajímat stavební úřady a stávající zahradnické firmy při obnovách soukromých i veřejných zahrad a parků s tendencí návratu ke kořenům. Proto NZM rozhodlo o zpracování zahradních plánů a vytvořilo v roce 2007 systemizované místo kurátora Sbírký map a plánů, tak aby byla v co nejkratší době sbírka badatelsky zpřístupněna. V roce 2008 byla zahájena sanace plánů a postupná digitalizace Thomayerových plánů.

Popis stavu plánové dokumentace v Národním zemědělském muzeu Praha a její poškození před zpracováním

Popisovaný stav plánové dokumentace je výsledkem " konzervátorského průzkumu," který byl proveden po svozu plánové dokumentace do místa zpracování a vedl dále k rozhodnutí o použití metody jednotného zpracování pro splnění úkolu v daném finančním objemu a časovém horizontu.

Poškození plánové dokumentace se lišilo podle způsobu uložení plánů na jednotlivých pobočkách. Na pobočce Valtice byla plánová dokumentace uložena v přeplněné kovové mapové skříni, volně ložená v zásuvkách. Plány byly zaprášeny mastným prachem, zřejmě pozůstatek jiného uložení v době, kdy pobočka Valtice sídlila na zámku v Lednici a na Janohradě. Při vtahování a zasunování plánů docházelo k natržení, zvlnění a k ostrým přehybům materiálu. Jednalo se o plány J. Thomayera, J. Kumpána a část plánů J. Minibergera. Většina plánů J. Kumpána ve Valticích byla složena ve fasciklech formátu A₄, zřejmě již v atelieru před předáním do NZM. Tato část plánů, které oproti očekávání nebyly založeny systematicky, byla poškozena zlomy při skládání, kdy zlom byl ještě posílen knihařskou kostkou, nebo uchem nůžek. Toto poškození je trvalé a vylučuje další opakovanou manipulaci s plánem, který ve zlomech praská.

Plánová dokumentace uložená na zámku Kačina (hlavně Miniberger a Kumpán) byla z části ve volných značně zaprášených listech a větší část v rolích, stočená bez ohledu na hranu formátů a uložena v lepenkových tubusech. Role byly v tubusech volně, a proto docházelo při manipulaci k olámaní hran plánů. Další jednotlivé plány nalezené v muzeu byly většinou mechanicky poškozené a značně zaprášené.

Plánová dokumentace Josefa Vaňka, u které jsme podle prvotních informací předpokládaly nejlepší stav a systematické uložení se po převzetí v Chrudimi ukázala jako nejvíce poškozená. Plány sice byly uloženy v ručně zhotovených lepenkových deskách, ale desky byly zpravidla menší než uložené plány a tam, kde formát desek byl větší, docházelo k vyklouznutí plánů při manipulaci, protože desky nebyly opatřeny chlopněmi. Tento stav zřejmě byl způsoben manipulací s plány po znárodnění Vaňkových závodů. Přesto, že Vaňkovy plány jsou číslovány a existuje kniha plánů, byly plány zřejmě ještě za života autora rozčleněny tematicky - půdorysné plány zahrad, axonometrie, varianty, předzahrádky, perenové osázení atd., tak že došlo k rozbití jednotlivých objektů. V knize plánů je pouze zadavatel, datum, číslo plánu, ale chybí počet plánů k jednomu každému objektu.

Výchozí stav – fotografická dokumentace

1.

2.

3.

4.

5.

6.

3. Technické parametry plánové dokumentace, její stav a poškození před zpracováním

Technické parametry plánové dokumentace

V popisované plánové dokumentaci se vyskytují takřka všechny materiály používané v minulosti pro technické kreslení včetně voskovaného plátna několika plánů Vítězslava Durchmánka. Papír je zastoupen od průsvitek přes balicí papír, ke kartonům 180g/m². U Josefa Vaňka je cca 250 ks prezentačních lepenek rámovaných textilní páskou s kovovým závěsem a nalepeným kolorovaným plánem, nebo fotografií pro výstavní účely. Pokud jsou některé plány kolorované, jde výhradně o pastelky, výjimečně vodové barvy.

Z celkových cca 7000 ks plánů jsou plány na papírových materiálech řádově na 6%, tzn. cca 400ks. Ostatní plány jsou vyhotoveny na pauzovacích, nebo také transparentních technických papírech. Tento poměr je logický vzhledem k tomu, že se dochoval převážně matriční a skicový materiál, zatím co konečné tisky skončily u zadavatelů projektů - tedy u zákazníků příslušných zahradních architektů. Většina dochovaných plánů na papírových materiálech byla určena pro výstavní účely samotných architektů.

Použité pauzovací papíry jsou různé kvality a provenience v gramáži od 60g/m² až po těžké tzv. oleáty gramáže 160g/m². Kvalitativně jsou v barevné škále od čistě bílých po světle hnědé zbarvení, od naprosto hladkého povrchu po různou škálu zrnitosti. Při posuzování kvality pauzovacích papírů je nutné respektovat, že může jít o materiál starý od 50 do 100 let. Většina kresby na pauzovacích papírech je provedena tuší také různé provenience, která se na trhu během 50-ti let objevila. Podle struktury použité tuše lze dovozovat, že u starších plánů byly použity ručně třeňé tuše.

Formátově se zahradní plány pohybují ve škále A₄- C₀ v násobcích jedná se o plány s délkou přes 260 cm. Plány nejsou v DIN formátech - formát je určen velikostí zpracovávaného objektu bez orientace k severu - podle úsudku zpracovatele. Jsou tedy zahrady zpracované tzv. na šířku nebo na výšku. Zpracování na šířku převažuje. Jako průměrný formát pro kalkulace nákladů byl zvolen formát B₂ - B₁.

Shrnutí poškození plánové dokumentace na pauzovacích papírech: kvalifikovaný odhad po provedeném průzkumu.

Biologické poškození - nezjištěno

Chemické poškození - 80% plánů prošlo planografií, světlotiskovým kopírováním s čpavkovou patronou, nebo světlotiskovými stroji. Každý průchod planografií, či ručním kopírováním s čpavkem zvyšuje křehkost pauzovacího papíru. U nízkých gramáží zvýšená křehkost.

Fyzikální poškození - trvalým osvitem části plánu dochází k hnědnutí osvětlené části - 5% plánů

- znečištění prachem a usazeninami - 60% plánů

Mechanické poškození -

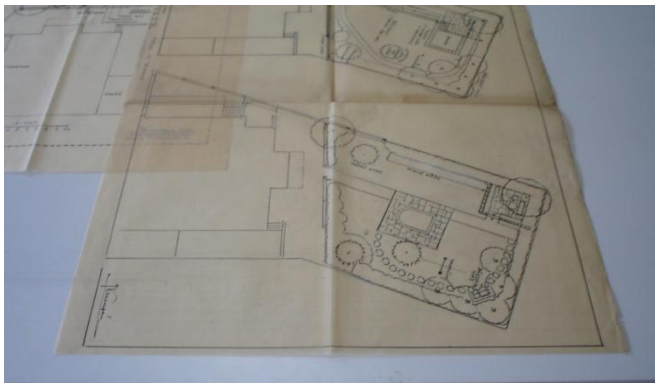
zlomy a trhliny na zlomech - 45% plánů

potrhané části plánů s chybějící kresbou - 1% plánů

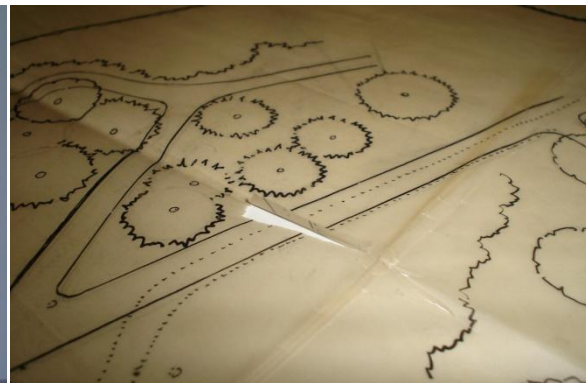
potrhané části plánů - 15% plánů

vlnitost z vlhkosti - 10% plánů

popraskané a natržené okraje - 95% plánů

1.

2.

poškození křížovým přeložením

4. Cíl a časový horizont zpracování

Metodika si klade za cíl popsat zpracování od sběru matric až po jejich konečné uložení v archivu. Uvažování při stanovení postupu prací a v rozhodovacím procesu je velmi důležitá pro komplexnost řešení. Příklad: Obvyklé uložení archiválií na pauze je jednotlivě v papírovém obalu / kapse / s popisem a identifikačním číslem na papírovém obalu. V našem případě pro 6500 formátů potřebuji 6500 listů papíru dostatečného formátu např. 70g/m². Toto množství jsou dvě palety papíru o výšce cca 80 cm. To znamená 1.6 m materiálu na výšku. Při přeložení, aby byla vytvořena kapsa, je to již 3.2 m. při vložení matrice a uložení bez svázání v paletě se dostáváme na trojnásobek - tedy na téměř 10 m materiálu na výšku. Když započteme uložení v deskách pro přepravu a manipulaci a dále kapacitu zásuvek ve skříních jsme takřka na 100 metrech, které nemáme a musíme tedy zvolit jiné řešení.

Vzhledem k omezeným finančním prostředkům byl dán časový horizont na kompletní zpracování plánové dokumentace do konce roku 2017. Z důvodů rozsáhlého poškození plánové dokumentace bylo rozhodnuto o komplexní digitalizaci a způsobu uložení originálů s tím, že badatelská činnost v originálech plánové dokumentace bude povolena pouze ve výjimečných případech, tak aby nedocházelo k dalšímu poškození.

5. Metody zvolené pro konzervaci plánů před digitalizací

Při rozhodování o metodice zpracování jsme byli limitováni rozhodujícími faktory:

- Množství plánové dokumentace
- Finanční a personální zabezpečení
- Technické vybavení
- Časový horizont zpracování
- Možnost vytvořit ojedinělou sbírku zahradních plánů badatelsky komfortně dostupnou.

Z výše uvedených důvodů jsme zvolili metodu sanačního restaurování plánové dokumentace. Účelem sanačního restaurování bylo:

- Vyrovnání zlomů, přehybů a zmačkaných částí plánů - eliminace tvarové paměti
- Vyčištění od prachu a usazenin
- Oprava potrhaných a zlomových míst
- Eliminace okrajových prasklin formátů

Jak již bylo uvedeno, průměrná velikost plánů byla stanovena mezi formáty A₁ - B₁. Tento formát byl proto zvolen pro sanační pomůcky a pro archivaci plánové dokumentace.

Při volbě metody sanačního restaurování jsme byli vedeni snahou, jak při nízkých finančních nákladech zajistit systematické zpracování a digitalizaci plánové dokumentace, tak aby nebyla při další manipulaci poškozována.

6. Konzervace plánové dokumentace

- Vyrovnání zlomů, přehybů a zmačkaných částí plánů - eliminace tvarové paměti

Tvarovou úpravu plánové dokumentace byla řešena pouze mechanicky, lisováním za použití různých pomůcek ve výše uvedených formátech. Nikde jsme nepoužili metody vlhčení kvůli neznalosti složení a vlastností použitých tuší. Zvlnění z důvodů dřívějšího zvlhčení dokáže moderní skenery eliminovat.

Pro lisování byla použita pancéřová skla z kopírovacích ráků, dále dřevěné desky z tzv. laťovky, která se neprohýbá. Také se osvědčilo lisování v kopírovacím ráku při použití polepených hliníkových matričních desek. Kopírovací rám plní pouze tlakovou funkci bez použití vakuové pumpy. V neposlední řadě lisované plány byly dále skladovány ve velkoformátových deskách ve vrstvách, tak že dochází k další eliminaci tvarové paměti. Podle gramáže materiálu stačí u některých plánů dvouměsíční zatížení, u těžších gramáží byly plány lisovány 2 roky.

1.

2.

lisování v kopírovacím rámu

3.

lisování pancéřovými skly

- **Vyčištění od prachu a usazenin**

Čištění plánové dokumentace je prováděno čistícím přístrojem RAINBOW. Tento profesionální vysavač má vodní filtr a průběžnou regulaci sací síly. Při čištění je nutné používat kulatý nástavec s chlupy z velbloudí srsti, jehož jemnost zabraňuje poškození kresby a podkladového materiálu. Čištění je třeba provádět od středu plánu k jeho okrajům, tak aby pohyb nástavce nešel proti existujícím trhlinám a prasklinám. Případná potrhaná místa plánu je třeba při čištění chránit sítí ze skelných vláken. / síť do oken proti hmyzu /.

Zvlášť zaprášené volně ložené plány je třeba ošetřit oboustranně, tak aby nedocházelo k dalšímu znečištění. Regulaci sací síly je třeba upravovat v závislosti na gramáži čištěných plánů, u nejnižších gramáží doporučuji použít ochrannou síťku.

- **Oprava potrhaných a zlomových míst**

Oprava potrhaných a polámaných pauzovacích papírů vyžaduje jistou dávku zkušenosti a dovednosti. Opravy je třeba provádět na tvrdé nejlépe bílé podložce. Ideálním materiálem je tzv. lamino - dřevotřísková deska potažená tvrdým laminátem. Je to ideálně hladký povrch a při posouvání potrhaných plánů nedochází k zadržování materiálu.

Pro opravu trhlin a zlomů jsme zvolili po testování různých lepicích pásek tzv. neviditelnou pásku Scotch Magic, výrobek firmy 3M. Tato páska je pro skener a běžný pohled neviditelná, vhodná i pro oboustranné lepení a pro šikovné ruce snímatelná. Lepidlo pásky nepodléhá vysokým teplotám a nemění vzhled. Páska velmi dobře snáší ořez a na řezu nelepí.

Při vlastním použití pásky je nutné lepení provádět ve směru od nepoškozené části a velmi dobře pásku přitisknout k lepenému povrchu. Při práci je vhodné použít kamenná nebo kovová eloxovaná těžítka k fixaci opravovaného plánu. Delší trhliny, nebo zlomy je vhodné opravovat ve dvou. Některé trhliny jsou i v horizontální vrstvě materiálu a je třeba před slepením správně překrýt vrstvu poškozeného materiálu navzájem.

- **Eliminace okrajových prasklin formátů**

Tvrдость a zároveň křehkost pauzovacího papíru se bohužel projevuje především na hranách formátů nebo okrajích rolí. Tuto vadu lze eliminovat např. lemováním formátů, ale to musí být provedeno na nově zpracovaných matricích a ve větším množství posléze skladovaných matric to působí tvarové problémy. Námi zpracovávané plány byly bohužel bez jakékoliv ochrany a tímto způsobem bylo poškozeno 95% plánů. Vzhledem k množství plánů, jejich další manipulaci a uložení jsme zvolili razantní způsob restaurování a to přeformátování.

Okraje pauzovacího papíru jsou největším zdrojem poškození, protože je otevřen materiál z boku, který neprošel úpravou na kalandru. Proto na hraně dochází ke klasickému zvětrávání a křehnutí materiálu, na rozdíl od kreslicí plochy. Je samozřejmě možné tyto drobné trhliny olepit, ale tím se nerovnoměrně zatěžuje již poškozený okraj a trhliny budou vznikat vedle

lepenky. Nejvhodnějším řešením je oříznutí zvětřalého okraje a vytvoření nové pevné nezvětřalé hrany. Pokud ořezem prochází olepená trhlinka, musí být řez veden přes lepenku.

Oříznutí plánu je nutné provádět na tvrdé, hladké podložce / opět nejvhodnější lamino / zlamovacím nožem podle ocelového dlouhého pravítka. Tím dojde k perfektnímu řezu a vznikne praskání odolná hrana, která při dobrém zacházení vydrží až 100 let.

Samozřejmě se přeformátováním mění rozměr plánu, ale v našem případě plány nebyly zpracovány, tak že se do evidence údajů o plánu dostane až rozměr po úpravě. Vzhledem k námi předpokládanému uložení zpracovaných plánů ve velkoformátových deskách po řádově 100 - 150 kusech je čistý, nepoškozený okraj nezbytný, jinak dochází při možné nevhodné manipulaci k pohybu plánů po sobě, k tzv. zakusování plánů do sebe a k dalšímu poškození.

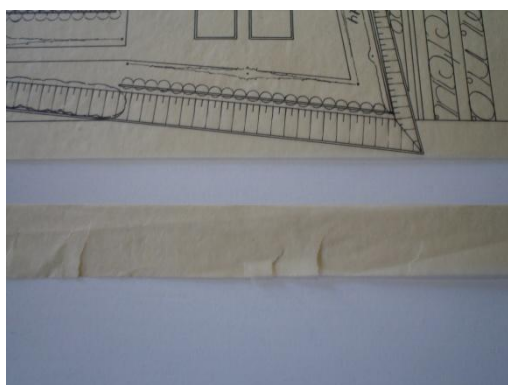

1.

2.

oprava poškozeného plánu

3.

4.

přeformátování - krajové trhliny

7. Systemizace plánové dokumentace

Jak již bylo popsáno, plány byly uloženy zcela neuspořádaně a bylo nutné soustředit plány jednotlivých objektů. Plánová dokumentace zpracovávaného objektu může obsahovat vlastní půdorysný plán, axonometrický nebo jiný pohled na objekt, vrstevnicový plán, plán osázení, část dokumentace jako je plán perenových záhonů, plán předzahrádky, plán jiné varianty, skici, náčrty, kontrolní nebo prezentační tisky, plán domu, u něhož je zahrada zakládána atd.

Vzhledem k poškození a množství dokumentace nebylo možné plány předem rozřídít. Proto jsme zvolili metodu evidence objektů při postupném zpracování. Byl zvolen alfanumerický kód číslování plánů, který je vyplňován do razítka na plánu před digitalizací. Příklad: 1856/V/Z/711 - první číslo udává pořadové číslo plánu ve sbírce, V je označení fondu - zahradní plány, Z - označení typu plánu - zahradní / dále S - stavební a pod. / poslední číslo je označení objektu - zahrady pana Vavrouška. Číslo objektu je při zpracování na pomocném seznamu sledováno, a pokud je nalezen další plán objektu, je mu přiděleno stejné číslo např: 2401/V/Z/711. Po zanesení všech základních údajů do evidenční knihy jsou údaje vloženy do SW systému Bach pro sbírku map a plánů. Plánovou dokumentaci je pak možno slučovat pro objekty pomocí fulltextového vyhledávání. Samostatná čísla objektů dostávají i neidentifikované plány. Při pozdější identifikaci je přiděleno správné číslo objektu a původní číslo neidentifikovaného je použito pro čísla nových objektů - samozřejmě po provedené opravě v evidenci.

8. Digitalizace plánů + zpracování

Takto zpracovanou plánovou dokumentaci je možné předávat ke skenování a zpracování dat. Menší formáty jsou skenovány na průchozím skeneru Contex Crystal G 600 za použití ochranných folií, větší formáty přesahující B₀ formát na plochém skeneru Proserv ScannTech 800i plus. Skenování je prováděno v rozlišení 300 DPI. Naskenovaná data jsou dále vyčištěna / např. od zbarvení ochranou folií /, ořezána na čistý formát obrázku. Velké formáty, které jsou skenovány po částech na plošném skeneru, jsou spojeny v jeden obraz. Dále je provedena transformace do prezentačních formátů PDF a JPG. Pro další potřebu jsou rovněž vyhotoveny 2 paré prezentačních tisků formátu A₃, které jsou uloženy v prezenčních deskách pro snazší manipulaci a prohlížení. Zpracovaná data jsou uložena na třech nezávislých úložištích, tak aby nedošlo k poškození, či ztrátě dat.

9. Uložení plánové dokumentace a její zpřístupnění

Plánová dokumentace je uložena v jednotných deskách s chlopněmi formátu 75 x 112 cm. Desky jsou vyrobeny z kufrové lepenky 1,5 - 2 mm, prvky desek jsou spojeny knihařským plátnem a všechny strany, kromě hřbetu jsou jištěny svazovacím tkalounem. Výška hřbetu je cca 1.5 cm. Plánová dokumentace je ukládána přes sebe vždy jednou hranou do hřbetu, aby nedocházelo při případném postavení desek např. ve výtahu k posunu plánů. U větších formátů je možné pouze jedno přeložení, v žádném případě křížové. Větší formáty jsou uloženy v zámkových kartonových krabicích po jednom kusu. Desky jsou uloženy v dřevěných zásuvkových skříních v archivu NZM Praha.

Data ve všech formátech jsou k dispozici po dohodě v NZM. K lepšímu přístupu dat připravujeme jejich umístění na již provozovaných webových stránkách <https://www.starelesnimapy>.

Literatura

Kellerová, Veronika: *Transparentní papír*. Bakalářská práce 2008 Digitální knihovna Univerzity Pardubice

https://dspace.upce.cz/bitstream/10195/29166/1/KellerovaV_Transparentni%20papier_AH_2008.pdf

Kolektiv AMG ČR: *Dokument o profesi konzervátora – restaurátora*. Národní muzeum Praha 2011.

Kopecká Veronika: *Restaurování transparentních papírů*. http://www.artefakt.cz/dokumenty/III.konference/10_Kopecka.pdf

Ledabyl, Pecka, Dvořák: *Kartografie a kartografická polygrafie*. Kartografie Praha 1976.

Mikšovský Miroslav: *Kartografie – GKP*. Praha 1987.

Niuriňski, Tadeusz: *Příspěvek ke studiu výroby sulfitové celulosy pro pauzovací papír*. Praha: Československé závody pro papír a celulosu, [1949]

Zajačiková Zuzana, Bartl Benjamin: *Zpráva ze semináře „Conservation of tracing paper“* Berlin 9. 11. – 11. 11. 2005 <http://www.nacr.cz/Z-Files/sc/sc2005-12.pdf>